Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2024-0541

(mr. F.H.E. Boerma, voorzitter en mr. M.C. Mulder, secretaris)

Datum uitspraak	27 juni 2024
Klacht van	De heer [naam 1] en mevrouw [naam 2], verder te noemen de consumenten
Tegen	Santander Consumer Finance S.A. (Branche Nederland), gevestigd te Utrecht, verder te noemen Santander
Aard uitspraak	Bindend advies
Uitkomst	Vordering toegewezen
Bijlage	Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Samenvatting

Variabele rente op doorlopend krediet. De consumenten stellen dat zij op basis van eerdere uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid recht hebben op een vergoeding voor te veel betaalde rente voor het doorlopend krediet dat zij bij Santander hebben afgesloten. Santander heeft dit betwist en heeft haar bezwaren tegen de Kifid-lijn aangevoerd. De commissie wijst de vordering van de consumenten in lijn met eerdere uitspraken toe. De vordering tot betaling van de wettelijke rente wordt eveneens toegewezen.

1. Procedure

1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) het verweerschrift van Santander; en 3) de repliek van de consumenten.

1.2 De consumenten hebben bij repliek aangegeven akkoord te gaan met de door Santander bij verweer overgelegde berekening. Om die reden is Santander niet in de gelegenheid gesteld om hierop nog nader te reageren

1.3 De commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.

1.4 De consumenten en Santander hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 In februari 2010 hebben de consumenten een overeenkomst van doorlopend krediet afgesloten met (een rechtsvoorganger van) Santander, met een kredietlimiet van € 50.000,- en een variabele nominale jaarrente van bij aanvang 5,9% (hierna: het krediet).

2.2 Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van Santander van toepassing verklaard. Deze algemene voorwaarden bepalen onder meer het volgende:

> *"3.2 De looptijd en de kredietvergoeding*
>
> *a. Voor doorlopende kredieten geldt een variabele looptijd en een variabele kredietvergoeding. Onder variabel looptijd wordt verstaan dat de looptijd van de transactie wordt aangepast aan de hoogte van het uitstaand saldo. Onder variabele kredietvergoeding wordt verstaan dat het vooraf vastgestelde kredietvergoedingspercentage per betalingstermijn gedurende de looptijd kan worden gewijzigd."*

2.3 Gedurende de looptijd van het krediet is de rente enkele malen door Santander gewijzigd.

2.4 Het krediet is op 19 augustus 2021 volledig afgelost.

De klacht en vordering

2.5 De consumenten vorderen terugbetaling van door hen te veel betaalde rente, plus de wettelijke rente daarover vanaf 29 juni 2023. De consumenten voeren voor deze vordering het volgende aan.

2.6 Uit eerdere uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid is gebleken dat krediet-verstrekkers te veel rente in rekening hebben gebracht voor hun kredieten. De consumenten zijn van mening dat dit in hun geval ook zo is en zij willen hiervoor gecompenseerd worden.

Het verweer

2.7 Santander heeft – verkort weergegeven en voor zover relevant – de volgende verweren gevoerd.

2.8 Het beoordelingskader van Kifid is onjuist. Een belangrijke reden hiervoor is dat de Kifid-lijn afwijkt van civiele rechtspraak. Santander heeft ten aanzien van dit bezwaar verwezen naar overheidsrechtspraak en artikelen in de literatuur. De uitspraken van civiele rechters over dit onderwerp lopen weliswaar uiteen, maar er is Santander in ieder geval geen uitspraak bekend waarin het beoordelingskader van Kifid, inclusief de wijze van uitleg van de renteclausule, wordt gevolgd.

Daarnaast zijn diverse kanttekeningen te plaatsen bij de door Kifid gehanteerde DNB/CBS-referentierente. Deze referentierente is onvoldoende representatief. Dit wordt ook bevestigd door het feit dat DNB is gestopt met de publicatie van dit gemiddelde tarief.

3. De beoordeling

Waar deze zaak om gaat

3.1 De commissie moet beoordelen of de consumenten te veel rente hebben betaald voor het krediet. Voor zover hiervan sprake is, dient Santander dit bedrag uit hoofde van onverschuldigde betaling aan de consumenten terug te betalen. De Kifid-lijn voor vergelijkbare klachten volgt met name uit de uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid met de nummers 2019-005B, 2021-0020 en 2022-0036.[1] De commissie is van oordeel dat de Kifid-lijn ook van toepassing is op het onderhavige geval en dat de vordering van de consumenten moet worden toegewezen. Zij licht dit oordeel als volgt toe.

Het inhoudelijke oordeel van de commissie

3.2 Op basis van de kredietovereenkomst had Santander de bevoegdheid om de kredietvergoeding te wijzigen (zie overweging 2.2). de commissie toetst rentewijzigingsbedingen zoals het onderhavige ambtshalve aan Europees en Nederlands (consumenten)recht waarvoor ambtshalve toetsing geldt. Uit eerdere beslissingen van de Commissie van Beroep van Kifid volgt de opvatting dat een rentewijzigingsbeding zoals in dit geval door partijen bij aanvang van het krediet is overeengekomen niet als onredelijk bezwarend moet worden gekwalificeerd. De Commissie van Beroep van Kifid heeft daarbij duiding gegeven aan de uitleg van het beding.[2]

3.3 De consumenten zijn vóór het sluiten van de kredietovereenkomst door Santander niet voorgelicht over de samenstelling en opbouw van de kredietvergoeding en ook niet geïnformeerd over de wijze waarop zij de wijzigingsbevoegdheid zal gebruiken en welke omstandigheden daarbij van belang zijn. Daarmee heeft Santander de consumenten geen inzicht gegeven in de specifieke factoren die zij van belang acht voor het bepalen van de hoogte van de kredietvergoeding en de wijze waarop die factoren op de hoogte van de krediet-vergoeding van invloed zijn. De commissie overweegt in lijn met eerdere uitspraken dat de consumenten daarom redelijkerwijs hebben mogen verwachten dat het rentewijzigingsbeding meebrengt dat de rente voor het krediet – kort gezegd – de ontwikkelingen van de marktrente volgt en dat wijzigingen alleen plaatsvinden bij het wijzigen van de marktrente.

3.4 Om te beoordelen of de consumenten te veel rente hebben betaald voor het krediet is door de Commissie van Beroep van Kifid een berekeningsmethodiek opgesteld. Daarbij is van belang het vaststellen van het verschil tussen de startrente van het krediet en de gemiddelde marktrente op dat moment voor vergelijkbare producten (referentierente).

---

[1] Alle in deze uitspraak genoemde uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid (CvB Kifid) en de Geschillencommissie van Kifid (GC Kifid) zijn te vinden op www.kifid.nl/uitspraken.

[2] Zie uitspraak CvB Kifid met nummer 2019-005B (onder 2.3 – 2.7) en 2021-0015 (onder 5.5).

Dit verschil moet Santander handhaven gedurende de looptijd van het krediet. Voor zover Santander daarvan in het nadeel van de consumenten is afgeweken, moet zij dit aan de consumenten vergoeden.

3.5 Santander heeft aangevoerd dat de Kifid-lijn afwijkt van de civiele rechtspraak en daarom aangepast moet worden. Santander heeft hierbij verwezen naar uitspraken van de civiele rechter en artikelen uit de vakliteratuur. Dit bezwaar is (deels) ook aan de orde geweest in de zaak van de Geschillencommissie Kifid met uitspraaknummer 2022-0920A. Daarin heeft de commissie al aangegeven zich ervan bewust te zijn dat de jurisprudentie van de civiele rechter ten aanzien van vergelijkbare rentewijzigingsbedingen andersluidend is, maar dat de overheidsrechtspraak niet eenduidig is over de kwalificatie van het rentewijzigingsbeding én niet consistent is met betrekking tot de gevolgen van vernietiging van een dergelijk beding.

3.6 Dit is ten tijde van deze uitspraak niet anders. De onderhavige zaak en de huidige stand van de jurisprudentie van de overheidsrechter geven de commissie geen aanleiding om van de Kifid-lijn af te wijken. De lijn is tot stand gekomen op grond van Nederlands en Europees recht waarbij de Commissie van Beroep van Kifid een vergelijkbaar rentewijzigingsbeding heeft getoetst aan Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten en artikel 6:233, aanhef en onder a, van het Burgerlijk Wetboek (BW). De commissie staat in het bijzonder de uitkomst van het beoordelingskader voor, omdat die naar het oordeel van de commissie billijk is en recht doet aan de belangen van partijen en de grootschaligheid van de problematiek. In navolging van de Kifid-lijn zijn door verschillende banken en kredietverstrekkers compensatieregelingen opgesteld die op grote schaal worden uitgevoerd.

3.7 Deze elementen dragen eraan bij dat de commissie juist in de gegeven situatie dat de overheidsrechtspraak niet eenduidig is over de kwalificatie van het rentewijzigingsbeding én niet consistent is met betrekking tot de gevolgen van vernietiging van een dergelijk beding, de lijn van de Commissie van Beroep van Kifid ook in deze zaak en ook ten aanzien van deze kredietverstrekker weer volgt.

3.8 De bezwaren van Santander tegen de referentierente zijn ook in eerdere uitspraken beoordeeld en afgewezen.[3] Daarnaast is het niet langer publiceren van de referentierente, of de veronderstelde reden daarvoor, voor de commissie onvoldoende zwaarwegend om aan te nemen dat de referentierente daardoor onbruikbaar is als maatstaf. Bij dit oordeel speelt mee dat de Commissie van Beroep van Kifid in de uitspraak met nummer 2021-0020 heeft overwogen dat er na onderzoek door deskundigen geen betere maatstaf naar voren is gekomen dan de DNB/CBS-referentierente. Dit geldt naar het oordeel van de commissie nog steeds.

Berekening van de te veel betaalde rente

3.9 Santander heeft op verzoek van Kifid een berekening opgesteld conform de Kifid-berekeningsmethodiek. Daaruit volgt dat door de consumenten een bedrag van € 6.013,79 te veel is betaald. Deze berekening maakt onderdeel uit van het dossier en is aan de consumenten voorgelegd. De consumenten hebben ingestemd met deze berekening.

[3] Zie onder meer GC Kifid 2022-0920A en CvB Kifid 2021-0020.

Dit betekent dat Santander, gelet op al het voorgaande, een bedrag van € 6.013,79 moet vergoeden aan de consumenten. De vordering wordt in zoverre dan ook toegewezen.

Wettelijke rente

3.10 De consumenten vorderen wettelijke rente over voornoemd bedrag vanaf 29 juni 2023. Artikel 6:119 lid 1 BW bepaalt dat de wettelijke rente is verschuldigd vanaf het moment dat de schuldenaar, in dit geval Santander, in verzuim verkeert. Verzuim treedt op grond van artikel 6:81 BW in op het moment dat de prestatie opeisbaar is geworden en aan de vereisten van artikel 6:82 en 6:83 BW is voldaan en nakoming uitblijft.

3.11 Uit het dossier volgt dat de consumenten op 20 juni 2023 voor het eerst hebben geklaagd. Op 29 juni 2023 heeft Santander de consumenten laten weten dat zij niet voornemens is over te gaan tot terugbetaling. Uit die mededeling konden de consumenten afleiden dat Santander zou tekortschieten in de op haar rustende verplichting tot terugbetaling. Op grond van artikel 6:83 sub c BW is die datum dan ook het moment dat Santander in verzuim verkeert. De wettelijke rente zal daarom worden toegewezen vanaf 29 juni 2023.

Conclusie

3.12 De conclusie is dat Santander een bedrag van € 6.013,79 aan de consumenten moet vergoeden, plus de wettelijke rente over dit bedrag vanaf 29 juni 2023.

4. De beslissing

De commissie beslist dat Santander een bedrag van € 6.013,79 aan de consumenten vergoedt, met wettelijke rente daarover vanaf 29 juni 2023 tot aan de dag van algehele voldoening, binnen vier weken nadat deze beslissing aan partijen is verstuurd.

Deze uitspraak is bindend. Of u tegen deze uitspraak beroep kunt instellen, kunt u nalezen in regel 7 van het Reglement Commissie van Beroep Kifid – vanaf 1 april 2024, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten. In regel 18.1 van dat reglement is bepaald dat beroep kan worden ingesteld tot 6 weken na de dag van deze uitspraak. Meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999
Website: www.kifid.nl

Bijlage - Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Burgerlijk Wetboek, Boek 6

Titel 1, Afdeling 9, Paragraaf 2

Artikel 81

De schuldenaar is in verzuim gedurende de tijd dat de prestatie uitblijft nadat zij opeisbaar is geworden en aan de eisen van de artikelen 82 en 83 is voldaan, behalve voor zover de vertraging hem niet kan worden toegerekend of nakoming reeds blijvend onmogelijk is.

Artikel 82

1 *Het verzuim treedt in, wanneer de schuldenaar in gebreke wordt gesteld bij een schriftelijke aanmaning waarbij hem een redelijke termijn voor de nakoming wordt gesteld, en nakoming binnen deze termijn uitblijft.*

2 *Indien de schuldenaar tijdelijk niet kan nakomen of uit zijn houding blijkt dat aanmaning nutteloos zou zijn, kan de ingebrekestelling plaatsvinden door een schriftelijke mededeling waaruit blijkt dat hij voor het uitblijven van de nakoming aansprakelijk wordt gesteld.*

Artikel 83

Het verzuim treedt zonder ingebrekestelling in:

a. *wanneer een voor de voldoening bepaalde termijn verstrijkt zonder dat de verbintenis is nagekomen, tenzij blijkt dat de termijn een andere strekking heeft;*

b. *wanneer de verbintenis voortvloeit uit onrechtmatige daad of strekt tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 74 lid 1 en de verbintenis niet terstond wordt nagekomen;*

c. *wanneer de schuldeiser uit een mededeling van de schuldenaar moet afleiden dat deze in de nakoming van de verbintenis zal tekortschieten.*